



МАТИЦА СРПСКА  
ОДЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК  
Покренут 1953.

MATICA SERBICA  
DEPARTMENT OF LITERATURE AND LANGUAGE

MATICA SRPSKA JOURNAL OF LITERATURE AND LANGUAGE  
Established in 1953

Главни уредници

Академик МЛАДЕН ЛЕСКОВАЦ (1953–1978)  
Др ДРАГИША ЖИВКОВИЋ (1979–1994)  
Др ТОМИСЛАВ БЕКИЋ (1995–1999)  
Др ЈОВАН ДЕЛИЋ (2000–)

ISSN 0543-1220 | UDC 82(05)

# ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

Уређивачки одбор

Др АЛЕКСАНДРА ЦОЛИЋ ЈОВАНОВИЋ, секретар, др ЈОВАН ДЕЛИЋ,  
др САЊА БОШКОВИЋ ДАНОЈЛИЋ, др СЛОБОДАН ВЛАДУШИЋ,  
др БОЈАН ЂОРЂЕВИЋ, др ПЕР ЈАКОБСЕН, др МАРИЈА КЛЕУТ,  
др ПЕРСИДА ЛАЗАРЕВИЋ ДИ ЂАКОМО, др ЖАНА ЛЕВШИНА,  
др ГОРАН МАКСИМОВИЋ, др ДЕЈВИД НОРИС, др ПРЕДРАГ ПЕТРОВИЋ,  
др ГОРАНА РАИЧЕВИЋ, др СВЕТЛАНА ТОМИН, др РОБЕРТ ХОДЕЛ,  
др ВИДА ЦОНСОН ТАРАНОВСКИ, др САША ШМУЉА

Главни и одговорни уредник

Др ЈОВАН ДЕЛИЋ, дописни члан САНУ

КЊИГА СЕДАМДЕСЕТ ДРУГА (2024), СВЕСКА 2

МАТИЦА СРПСКА



## САДРЖАЈ

## Студије и чланци

|   |     |
|---|-----|
| Др Миодраг Лома, <i>Тумачење Хелдерлинове химне На извору Дунава</i> (II) . . . . .   | 339 |
| Др Александра Попин, др Виолета Јањатовић, <i>Да ли реч јо себи има моћ (Хасанаџиница и Гертирјуда Јоворе)</i> . . . . .  | 361 |
| Др Радмил Маројевић, <i>Њеђошев сјих „ОТВАРА[Ј] ЈОЈ КЊИГЕ НА ПРОРОКЕ,“ [ГВ 836] с морфолошкој и семантичкој сјановиција</i> . . . . .                                       | 375 |
| Др Анжела Прохорова, <i>Ирационално и сјихијско у сјваралашјиву Марине Цвејтајеве (анализа елемената мииа и јралотицкој мишљења на јримеру јоединиц мейафора)</i> . . . . . | 391 |
| Др Младен Јаковљевић, <i>Огрази чудовициној у јозном викијоријанском роману: Цекил и Хајд, Слика Доријана Греја и Дракула</i> .   | 401 |
| Др Марија Слобода, <i>Трајом Змајевих јесничких јочешака: забуне и ојкрића – јрилој досадашињој реконструкцији</i> . . . . .  | 419 |
| Др Милена Владић Јованов, <i>Дисјоијјска слика цивилизације и дивљашјива у јоезији Т. С. Елиоја у деконструкционистичком јрисјију</i> . . . . .                             | 431 |
| Др Горан Корунковић, <i>Ејика романа Повратак Филипа Латинивића Мирослава Крлеже</i> . . . . .  | 447 |
| Др Драган Бошковић, <i>Бој јоезије Десанке Максимовић</i> . . . . .   | 469 |
| Др Драгана Бедов, <i>Скривена цира с Бојом – шиа крије „ново рухо“ сјарој Вучовој дела</i> . . . . .  | 489 |
| Др Гордана Вулевић, др Жанета Ђукић Перишић, Соња Јаничић, <i>Мухсин-ефендија и Никола: јсиходинамика ласкања и Лаканов јојам објекта мало а</i> . . . . .                  | 503 |
| Мср Драгана Јовановић, <i>О ејизисјенцијалном немиру у јрози Момила Миланкова</i> . . . . .   | 517 |

|   |     |
|---|-----|
| Др Михајло Пантић, <i>Историја, култура, стварност и имажинација: карактеристике српске књижевности после пада Берлинског зида</i> (II) . . . . . | 535 |
| Др Софија Матић, <i>Без осећања за њемерно и вечно: од неприродног ка немоћном у Колубарској трилогији Радована Белој Марковића</i> . . . . .     | 549 |
| Др Марко Аврамовић, <i>Романи Драгана Великића: од „младе српске прозе“ до књижевности сећања</i> . . . . .                                       | 567 |
| Др Немања Каровић, <i>Епична женска фигура, јунокрвна лирска јунакиња или име без бића: ко је Вера Павладољска?</i> . . . . .                     | 589 |
| Др Владан П. Бартула, др Миљан Б. Попић, <i>Жарко Видовић: професор, мислилац и сведок епохе</i> . . . . .  | 609 |

#### *Испрживања*

|   |     |
|---|-----|
| Ђорђе Перић, <i>Женске подручнице о моди, рејка врста наше усменој истиница и подручници стихови међанкама неких места као посебна врста именица у фонду неистражених и заборављених српских речи</i> . . . . . | 625 |
|---|-----|

#### *Прикази*

|  |     |
|--|-----|
| Мр Растко Лончар, <i>О нашем изузетном романстичарском истнику</i> . . . . .   | 649 |
| Мр Јелена Филиповић, <i>Модерна и истирајивна јумачења Лазе Костића</i> . . . . .  | 652 |
| Мр Владимир Папић, <i>Изван граница моћности – на подручјима фантасике</i> . . . . .   | 655 |
| Мр Милица Софинкић, <i>О усваљеној до инвенцивној: расветљавање сонети у модерној и савременој српској поезији</i> . . . . . | 658 |
| Др Бранко Вранеш, <i>На Цојсовом ирају</i> . . . . .   | 660 |
| Др Ана Козић, <i>Лейони пријевне прозе Милице Јанковић</i> . . . . .   | 662 |
| Др Драган Хамовић, <i>Бици и џевајци</i> . . . . .   | 665 |
| Др Часлав Николић, <i>Мост средњоевропске и јужноевропске културе</i> . . . . .  | 668 |
| Др Милица Ђуковић, <i>Триптих о савременој српској прози</i> . . . . .   | 672 |
| Мр Сања Перић, <i>Изазови завешности и борба за идентитет</i> . . . . .  | 676 |
| Др Луна Градишћак, <i>Тирилица или лајиница? Није свеједно – о књижи Синице Стефановића</i> . . . . .                        | 681 |
| Мр Александра Шекеровић, <i>Ка свеобухватном поимању збирних именица</i> . . . . .   | 686 |

|   |     |
|---|-----|
| Упутство за припрему рукописа за штампу . . . . . | 693 |
|---|-----|

|                    |     |
|--------------------|-----|
| Contents . . . . . | 699 |
|--------------------|-----|

основу изнетих цитата као доказа да заштити ћирилицу на папиру, Уставом, није довољно, јер се њено занемаривање и даље одвија на практичном нивоу.

У самом закључку ове књиге, самим тим и закључку овог приказа, налази се сума претходно датих исказа, али се читалац покреће и на размишљање: у каквом је положају српска стандардна ћирилица, у којој мери је положај научно-логички чврсто постављен и на који начин је подложен идеолошким, политичким тумачењима? Исто тако, читалац не може а да се не запита која је његова улога у заштити ћирилице. Аутор ће закључити да је суштина проблема писања српског језика ћириличким писмом, ипак, у разумевању места и значаја „вуковице“, посматрајући је у „фамилији редакција ћириличког писма“, кроз историју српске државе и културе, као средству за очување суверенитета њеног народа (в. стр. 561). Коначно, ова научна монографија је дала значајан допринос целокупној данашњој борби у погледу неопходности да се српском писму врати изгубљено право на приоритет. У том смислу, само посматрање ћирилице као „недовољно доброг“ морало би да изађе из својих оквира постављаних од 1945. године. Важно је имати на уму да су, с једне стране, промене које је ћирилица претрпела кроз свој историјски пресек можда биле неопходне, али су, са друге стране, промене по њену природу засигурно биле насилне и инструисане спољашњим фактором, првенствено аустријском царевином, да би касније биле подстрекиване југословенском идеологијом. Оправдано или неоправдано, ћирилично писмо је прошло кроз све наведене промене, но неоспорно је да се књигом Синише Стефановића, као плоду дугогодишњег изучавања и утемељеног аргументовања о неправедно скрајнутом положају ћириличког писма доказује да се сваки појединац сврстава или међу оне који ће свој однос према ћирилици неговати или међу оне који ће наставити да путем пролазе, остављајући је као заборављену народну старину.

Др Луна Градинџићак  
Универзитет у Београду  
Филолошки факултет  
Студентски трг 3, Београд 11000  
lunagradin@gmail.com

UDC 811.163.41'367.622(049.32)

## КА СВЕОБУХВАТНОМ ПОИМАЊУ ЗБИРНИХ ИМЕНИЦА

(Драгана Цвијовић. *Збирне именице у савременом српском језику*.  
*Монографије* 35. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2023, 324 стр.)

Монографија *Збирне именице у савременом српском језику* објављена је средином 2023. године као тридесет и пета књига у едицији *Монографије* Института за српски језик Српске академије наука и уметности. Резултат је дугогодишњег бављења збирним именицама ауторке Драгана Цвијовић. Књига се поред *Речи аутора*, *Извора* и *њихових скраћеница* и *Литературе* састоји из осам тематских целина – *Увод* (11–17), *Прејед литературе* (17–49), *Анализа збирних именица са суфиксом за збирности у савременом српском језику* (49–159), *Збирне именице са функцијом сујлейтивне множине према истококоренским облицима једине* (165–169), *Анализа збирних именица без суфикса који указује на збирности* (169–219), *Конјурен-*

ција са збирном именицом (219–224), *Збирне именице у лексикографској пракси* (231–241) и *Закључак* (257–277). На самом крају налази се и *Резиме збирних именица*.

У *Уводу* (11–17) ауторка дефинише предмет истраживања и поставља његове задатке. За предмет анализе узимају се „лексичке јединице које означавају збир, скуп, мноштво, колектив живих или неживих референата који се поимају као нераздељива целина” (стр. 12). Дакле, предмет анализе јесу збирне именице са суфиксом за збирност, али и лексичке збирне именице којима у србистичкој литератури није досад поклоњена довољна пажња. Грађа је ексцерпирана из 21 тома Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ, као и из шестотомног Речника српскохрватског књижевног језика Матице српске. Ауторка наглашава да ће се у истраживању служити дескриптивним, аналитичким и синтетичким методом, уз анализу речничких дефиниција и издавања лексикографских модела и контекстуалних реализација. За потребе истраживања коришћена је и анкета.

Након *Увода* следи исцрпан *Преглед лингвистичке* (17–47) са шест издвојених поглавља. У првом поглављу које је насловљено *Теоријски оквир истраживања* читалац се упознаје са феноменом збирности (из угла језика, али и из угла филозофије и логике) и њеним типовима, информише се о тесној вези између категорија збирности и множине, као и о опонираности категорија збирности и бројивости. Збирне се именице сврставају у категорију *singularia tantum* и карактеришу недељивошћу ентитета, за разлику од бројивих именица којима је својствен квантитет, тј. количина. У поглављу *Збирне именице у српској лингвистичкој традицији* (19–21. век) ауторка коментарише најзначајнију литературу у којој су проблематизоване збирне именице, од Вуковог времена до данас. Примећује да се у досадашњим истраживањима збирним именицама прилазило углавном са граматичког, формалног аспекта. Новину у односу на постојећу лингвистичку традицију представља ауторкино истраживање засновано на семантичком приступу у оквиру творбено-семантичке категорије на основу суфикса који обележавају збирност и истраживање лексичких збирних именица, тј. збирних именица без суфикса за збирност. У наредна три поглавља (*Преглед лингвистичке лингвистичке о збирним именицама у другим словенским језицима*; *Преглед лингвистичке лингвистичке о збирним именицама у несловенским језицима*; *Преглед комуникативних истраживања збирних именица у словенским и несловенским језицима*) сажето се приказују важна истраживања спроведена у кроатистичкој лингвистичкој литератури, македонистици, бугаристичкој лингвистичкој литератури и русистици. Даје се осврт на лингвистичку литературу о збирним именицама у трима балканским језицима (грчком, румунском и бугарском), као и на поједина компаративна истраживања. Ауторка показује да категорија збирности у балканским језицима није описана у потпуности и да досадашња истраживања не нуде јасну слику о специфичним особеностима и карактеристикама ове именичке категорије.

Трећа целина *Анализа збирних именица са суфиксом за збирност у савременом српском језику* (49–159) једна је од централних и тематски најзначајнијих у монографији. У своме истраживању ауторка чини заокрет и не посматра збирне именице са семасиолошког аспекта, већ полази од њиховог главног обележја које их издваја као посебну творбену категорију – од суфикса који учествују у њиховој деривацији. Њена је намера да опише најфреквентније суфиксе и размотри њихову конкурентност и учесталост употребе у језику, али и да утврди морфолошко и семантичко понашање њима деривираних збирних именица. Највећи број именица је, како ауторка запажа, мотивисан именичким основама, а забележен је и значајан број именица мотивисаних другим врстама речи – придевима и глаголима. Суфикси који учествују у творби збирних именица и спрам којих их ауторка дели у кла-



се јесу *-ag* (*-чаг*), *-еж*, *-ија* (*-агија*, *-арија*, *-ерија*, *-урија*), *-ина* (*-евина*, *-ишина*), *-је* и *-сйво* (*-ишйво*).

У поглављу *Збирне именице на -ag* (и *проширена варијантиа -чаг*) указује се да је реч о врло продуктивном моделу за грађење збирних именица. На основу припадности категорији живо/неживо збирне именице образоване овим суфиксом груписане су у класу људских бића, најчешће младих колектива, потом у класу животиња, тј. младунчади и класу материјалних ентитета. Ауторка проблематизује неуједначену ситуацију у конкурентности збирних образовања на *-ag* и њима одговарајућих творбених деривата на *-ићи* (нпр. јагњад – јагњићи). Анализирајући примере из Корпуса савременог српског језика запажа да именице типа *јарићи*, *ишлићи*, *ћурићи* и сл. потикују из употребе збирна именовања *јараг*, *илага*, *ћурад* и сл. Изложене резултате Д. Цвијовић проверава анкетирањем испитаника који се такође одлучују за множински облик на *-ићи*, уз образложење да збирна именица носи неутралну, формалну информацију, а множински облик доприноси нежнијем, емоционалном односу „према младим бићима и младунцима животиња” (стр. 62). Да постоје и другачији случајеви потврђују именице *јајњад*, *јунад*, *коњад* и сл. код којих су доминантна збирна образовања, што се објашњава утицајем ванјезичких фактора, тј. њиховим групним начином живота, кретањем у руду или стаду. Ауторка посвећује пажњу и семантичком понашању датих лексема, издваја семантичку компоненту ‘младо’ као доминантну у њиховом садржају, коментарише стилска варирања и експресивну функцију које у зависности од низа чинилаца могу исказивати или позитиван или негативан говорников став.

Надаље, у поглављу о *Збирним именицама на -еж* примећено је да је реч о невеликој групи лексема које су често полисемантичне и чине непродуктиван слој у језику. Ауторка их разврстава на праве збирне именице и на збирне именице које збирност развијају у „једном или више значења или су поред збирног значења маркиране различитим квалификаторима” (стр. 80). Као једну од њихових главних морфолошких карактеристика наводи колебање у роду, тј. њихову двородну природу. Са нормативистичког аспекта може бити интересантно ауторкино тумачење колебаљивости у означавању рода између речничке праксе и језичке употребе. Анализирајући њихове семантичке особености, ауторка примећује да у великом броју случајева имају негативну конотацију која је садржана у мотивној речи, али и у, како се истиче, веома експресивном суфиксу *-еж*. Илустровано је на великом броју примера да се негативно квалификују не само људи већ и ентитети из класе зоонима, али и поједини предмети и ствари.

У поглављима *Збирне именице на -ија* (и *проширене варијантие -агија*, *-арија*, *-ерија*, *-урија*) и *Збирне именице на -ина* (и *проширене варијантие -евина*, *-ишина*) кроз темељну анализу ауторка указује на блискост ових збирних образовања и именица субјективне оцене. Најбројније су у овим двама класима именице које се односе на лице, што ауторка повезује са ванјезичком стварношћу и колективном експресијом као важним чиниоцима у обликовању експресивног израза. Истиче да је оцена коју оне изражавају најчешће негативна, одликује је „неповољност, непожељност, несимпатисање” (стр. 96). Треба нагласити да збирне именице на *-ија* конкуришу регуларним множинским облицима, те је важно ауторкино запажање да је употреба збирних образовања условљена управо говорниковом жељом да постигне појачан стилски ефекат у говору (*Влашчадија* итд.).

Пажња се у наредном поглављу поклања *Анализи збирних именица на -је* које се, према подацима из корпуса, сматрају најпродуктивнијим творбеним типом у савременом српском језику. На основу лексичкосемантичких особености, збирне именице на *-је* Д. Цвијовић дели у једанаест класа са потпоглављима: *Лексеме из семантичкој йоља*, *„биљке, дрвеће, њихови делови и осйаци – фийтони”*, *Лексеме*

из семантичкој поља „биће”, Лексеме које именују анатомске појмове и делове тела код људи и животиња, Лексеме из семантичкој поља „предмети, ствари”, Лексеме из семантичкој поља „воће и поврће”, Лексеме из семантичкој поља „географски појмови”, Лексеме из семантичкој поља „атмосферска појава”, Лексеме из семантичкој поља „ситни делови, остаци, талаг, мноштво таквих делова”, Лексеме из семантичкој поља „комад, део, трумен нечега, томила”, Лексеме које означавају айсиракijske појмове” и Лексеме са значењем месца, станишта. Међу њима се по бројности издваја класа фитонима, класа природних и вештачких предмета, а потом следе и група географских појмова, група бића (лица и животиња), група ситних делова, остатака итд. Изведен је низ закључака у вези са овом класом збирних именица, од којих се могу истаћи запажање да је њихова главна карактеристика „перцепција мноштва, скупа великог броја јединки” (стр. 139) која је садржана и у самом суфиксу и да су, за разлику од осталих збирних именица, углавном неекспресивне и семантички неутралне. Значајно је и што је ауторка показала однос говорника српског језика према употреби збирних именица на -је. Путем анкете утврдила је да велики број испитаника успешно уочава разлике између збирних образовања и множинских облика (нпр. *класје* – *класови*, *борје* – *борови*).

У поглављу *Збирне именице на -ситво (-штво)* ауторка се доминантно бави семантичким понашањем ових збирних образовања. С обзиром на степен испољавања збирности дели их на моносемичне, именице које само у примарној семантичкој реализацији исказују збирност и именице које метонимијским преносима у секундарним значењима развијају збирност, уједно и најбројније. Ови подаци су значајни јер нам показују како збирне именице, образујући нова, секундарна значења, доприносе богаћењу језика и језичког израза.

Трећу целину ауторка затвара поглављем под насловом *Анализа збирних именица са мање засићуљеним суфиксима у овој именичкој катеорији (-аи, -ација, -иња, -ишће, -ја, -лук, -ост и др.)*. Коментарише разлоге њихове слабије продуктивности, осветљава начине остваривања збирности, а у ситуацијама где је могуће, указује на конкурентна образовања која су распрострањенија и чешћа у употреби.

Потом, у четвртој целини *Збирне именице са функцијом суилеитивне множине према исцокоренским облицима једнине* (165–167) ауторка посвећује неколико речи именицама *деца*, *тојсодга* и *власиела* које осим збирног значења имају и допунску функцију суплетивне множине.

Значајан помак за српску лингвистику чини бављење досад скрајнутом лексичком збирношћу о којој Д. Цвијовић говори у петој целини монографије са насловом *Анализа збирних именица без суфикса који указује на збирност* (169–215). Проблематизујући ставове појединих лингвиста чији је приступ збирним именицама заснован само на граматичком понашању, ауторка полази од претпоставке да се код именица без суфикса за збирност, збирност огледа управо у семантичком садржају саме именице код које је у неком од значења присутна, као обавезна компонента, збирна интерпретација мноштва. Региструје два типа збирних именица које класификује с обзиром на то да ли скуп чине различити или истоверсни ентитети. На основу лексичко-семантичких и граматичких особености дели их у шест скупова: лексеме из семантичког поља „бића/лица”, лексеме из семантичког поља „бића/нелица – животиње”, лексеме из семантичког поља „биљке, њихови делови и остаци – фитоними”, лексеме из семантичког поља „предмети, ствари”, лексеме из семантичког поља „ситни делови, остаци, талог, мноштво таквих делова” и лексеме из семантичког поља „гомила, камара чега”.

У поглављу *Лексеме из семантичкој поља „бића/лица”* читалац се најпре упознаје са два начина реализације збира код лексичких збирних образовања – показатељи збирности могу бити семе скупности у примарним семантичким реа-

лизацијама или се она може означити „путем метонимијских преноса и метафоричких трансформација на основу метајезичких константи ‘велики број’, ‘група’” (стр. 174). Највећи број именица из посматране значењске класе развија збирност семантичким варирањем – путем синегдохе и, чешће, метонимијског ширења што се доводи у директну везу са богађењем лексичког система новим значењима.

Бавећи се у наредном поглављу лексемама из семантичког поља „бића/нелица – животиње” типа *сйока*, *марва* и сл. ауторка истиче њихову блискост са именицама субјективне оцене, те негативну експресивну вредност која се одсликава и на људски колектив. Дискутује се и о утицају семантике на морфолошко понашање збирних именица са суфиксом и без суфикса, будући да реализовање збирне семантике у секундарним значењима неретко повлачи за собом и промену рода.

Ауторкину пажњу побуђује и језичка категорија тзв. партикуларизатора-уобличивача. У поглављу *Лексеме са функцијом йарйикуларизайора-уобличивача* Д. Цвијовић се бави лексичким јединицама *јайо*, *крдо*, *рој*, *сйадо*, *чойор* којима се примарно одређује скупина животиња. Показано је пак да уобличиваче карактерише способност да изађу из класе животиња, те је могуће да у секундарним семантичким реализацијама остваре значење групе људи или скупине предмета. Њихова таква употребна вредност је мање фреквентна и, како се уочава, одликује је негативна експресија.

Затим, у поглављу *Лексеме из семантичкој йоља „йредмеиш, сйвари”* врши се њихова класификација на основу начина реализације збирног значења. Нарочито је интересантна способност именица да збирност реализују у примарном значењу, а да у секундарним значењима функционишу као стандардне збирне именице и, обрнуто, способност примарно заједничких именица да реализују збирно значење.

У поглављу *Лексеме из семантичкој йоља „биљке, дрвеће, њихови делови и остйаци – фийоними”* ауторка објашњава да се именице попут *йај*, *йусйиши*, *шума* и сл., захваљујући семама скупности ‘маса’, ‘мноштво’, ‘гомила’ у оквиру секундарних семантичких реализација, могу сматрати збирним иако имају множинске облике (*йајеви*, *йусйишиши*, *шуме*). Након тога, ауторка уз одговарајуће потврде из корпуса износи запажања о непостојању чврсте семантичке границе између збирних и градивних образовања.

Поглавље *Лексеме из семантичкој йоља „йомила, камара чеја”* доноси податке о експресивној и пејоративној вредности фигуративних значења именица попут *ђубре*, *ойййаг*, *смеће*.

Целину о лексичким збирним образовањима Д. Цвијовић затвара краћим закључним запажањима о овој скупини именица.

Шеста целина *Конйруенција са збирном именицом (нормайивни асйекйй)*, како ауторка наводи, представља испитивање синтагматског окружења, тј. конгруенцијских облика речи који се комбинују са збирним именицама. Поглавље *Слајање збирне именице са йредикайом* обухвата преглед схватања српских и хрватских лингвиста о појави из наслова. Мишљења су, очекивано, неуједначена, а оно што ауторка закључује јесте да, без обзира на то да ли је глагол у јединици или у множини, збирном је именицом формално и семантички означено мноштво, збир, целина. У поглављу *Збирне именице йрема йраничним кайёторијама речи (збирним бројевима, бројним именицама на -ица)* ауторка уочава недоследност у класификацији збирних бројева као променљиве врсте речи, а износи и чиниоце од којих зависи њихова конгруенција.

У седмој целини *Збирне именице у лексикографској йракси (РСАНУ, РМС, РСЈ)* (231–257) Д. Цвијовић свој корпус коментарише из лексикографског угла, тј. читаоце упознаје са начинима представљања збирних именица у *Речнику САНУ*, а по потреби их компарира са друга два речника из наслова. Увиђа да лексикографски поступак варира, те да постоји неколико типова дефиниција у зависности

од тога „да ли је именица моносемична или је полисемична и да ли је збирност одлика целе лексеме или примарног, секундарног или секундарних значења” (стр. 239). Прецизном анализом бележи извесне недоследности у лексикографској обради збирних именица, даје њихово објашњење и нуди другачију организацију речничког чланка.

Ауторка у поглављу *Фразеолошке јединице са збирном именицом као комбинованим* даје преглед фразеологизама који садрже збирну именицу, групише их према структуралној класификацији, а поједине од њих и анализира из лингвокултуролошког угла. По спроведеној анализи, долази се до низа интересантних закључака од којих ћемо издвојити следеће: фразеологими који садрже збирну именицу најчешће имају негативну оцену која се односи на човека и којом се истиче непожељна, иронична или погрдна квалификација, а карактеристике се приписују не појединцу, већ искључиво групи (људима, предметима, биљкама). Разлог за употребу управо збирних именица у оваквим лексичким спојевима ауторка проналази у њиховој семантици нерашчлањеног, истоврсног скупа те се лако постиже појачана експресивност коју је потребно пренети на читав колектив.

У седмом, уједно и последњем поглављу монографије (257–277) ауторка сумира запажања о збирним именицама изнесена током анализе корпуса, а као најзначајнији општи закључци издвајају се: 1) збирним именицама се сматра истоврсан, опредељен, нерашчлањив ентитет у својој укупности; 2) на основу творбеног критеријума деле се на именице са суфиксом за збирност и именице без суфикса за збирност; 3) са морфолошког аспекта одликује их одсуство множине и колебање у роду; 4) док их са семантичког аспекта карактеришу наглашена негативна експресивна функција и варијантност семантичке реализације збира.

На самом крају монографије наводе се *Извори и њихове скраћенице* (279), *Литература* (281–293), *Прилози* (295), као и *Резиме* на руском (297–299) и енглеском језику (301–302). Потом следе *Рејсисџар збирних именица* (303–315), *Рејсисџар њојмова* (317–320) и *Именски рејсисџар* (321–324).

Монографија Драгане Цвијовић својим теоријско-методолошким приступом и обимом грађе представља помак у истраживању збирних именица у српском језику. Коришћен је вишеаспекатски приступ, збирне именице су све време посматране са творбеног, морфолошког, семантичког, нормативног и лексикографског аспекта. У циљу свеобухватног приступа грађи и приказа савременог језичког стања ауторка консултује референтне базе савременог језика и анкетира његове говорнике. Резултати спроведеног истраживања поткрепљени су табеларним приказима и регистром збирних именица.

Књига, дакле, нуди системско сагледавање збирних именица у српском језику, а по први пут се у србистици пружа и свеобухватан увид у категорију лексичке збирности. Њеним је објављивањем пружен драгоцен допринос српској лексикографији који се огледа у ауторкином издвајању доминантних модела приликом лексикографске обраде збирних именица. На једнак начин значајна је на пољу методике за наставнике, али и ауторе школских уџбеника и граматика као релевантна литература која нуди јаснију слику о збирним именицама. Напоследку, али не и мање важно, пред лингвистичком је јавношћу важна монографија којом је дат подстицај многим истраживачима за даља разматрања о овој класи именица не само у српском језику, већ и на нивоу других словенских језика.

Мр Александра Шекеровић  
Студент докторских студија  
Универзитет у Новом Саду  
Филозофски факултет  
aleksandra.shekerovic98@gmail.com